

Krása novořeči

Autor: Ignác Bauer-Šíma

Byl jsem svědkem jedné debaty o problémech některých dětí ve školním prostředí. Řeč byla o těch, kteří trpí poruchami soustředění, mentální zaostalostí, mají problémy se svou identitou, o sexuálních menšinách nebo nezvladatelně agresivních jedincích. Tyto děti byly opakovaně označovány souhrnným výrazem „žáci, kteří se nějakým způsobem vymykají průměru“. Nechyběla ani půvabná definice „dětí, které něčím mimořádným vynikají“.

Jedná se o typické ukázky jazykové manipulace. Výraz „něčím vynikat“ má formálně neutrální charakter, ale jeho emoční vnímání je jednoznačně pozitivní, což se promítá i do výhradně kladného významu výrazu přímo odvozeného, tedy být „vynikající“. V celé této novořeči je soustavně obsažena nápověda: abys byl vynikajícím jedincem, nemusíš mít nadání, pracovitost, vůli, předpoklady.

Stačí narodit se jako součást nějaké menšiny.

Nelze ovšem brát na lehkou váhu, že z průměru se vymykají nejen hrdinové či géniové, ale také masoví vrazi, psychopati nebo pedofilové. Ne nadarmo zaznívají již řadu let stále hlasitěji argumenty proti odsuzování např. pedofilie nebo zoofilie. **Nejde jen o normalizaci některých poruch, jde o stále méně skrývaný obdiv k nim, typický pro společnost, která je sama narušená, inklinující k obdivu k „nenormálnímu“.** Argumentačně je to velmi jednoduše pokryto vyzváním otázky: „Co je vlastně normální a kdo to určí?“ Přitom sama tato otázka, respektive takřka konsenzuální akceptování její legitimacy a relevance, v

sobě skrývá už i odpověď na zásadní výzvy dneška.

Jestliže je demokracie sama o sobě eldorádem průměrnosti, dnešní podoba západní demokracie pak vede rovnou k oslavě kontraproduktivní podprůměrnosti.

Stačí přijmout její pravidla, a zcela banální a neschopný jedinec se může stát uznávaným specialistou v některém z mohutně podporovaných „vědeckých“ oborů, jejichž zástupci pak prostřednictvím médií a výchovy dalších podobných kádrů upevňují pozice podprůměru jako elity, oprávněné vykládat nám stav světa a projektovat jeho nápravu.

Odborné texty jsou plné kouzelných argumentů a jazykových manipulací, z nichž má být jasné, že pokud by někdo na tyto trendy pohlížel s udiveně pozdviženým obočím, pak právě on je tím skutečným „retardem“:

Např.: „Jedinci, kteří se něčím liší od svého druhu, jsou vždycky většinou smečky odmítáni.“

Nejde o národ, o lidskou společnost, ale o smečku. Kdo by se chtěl cítit jako součást „smečky“? Vzkaz je jasný: Nechcete-li se takto cítit, stavte se na stranu těch, kteří se něčím liší. Tím dokazujete svou lidskost a výjimečnost. A chcete-li dosáhnout nějakého uznání či kariéry, staňte se sami jinými, „výjimečnými“, vymaňte se z průměru a staňte se „vynikajícími“ jedinci. Jen některým se „poštěstilo“ bez vlastního přičinění narodit se s jinou barvou pleti nebo s mentálním postižením, ale stát se součástí nějaké z(ne)výhodněné menšiny lze i jinak: jistě není náhodný nárůst počtu členů různých sexuálně a genderově znejistělých minorit.

Podvědomě však hlavně nechce být nikdo součástí oné pasivní většiny ve smečce. Proto je mladým progresivcům vnuknut návod, jak se dostat mezi vedení smečky, jak se stát výjimečným členem. A opět, není potřeba dokazovat schopnost a sílu, ale stačí soustavně narušovat přírodní zákonitosti a pravidla smečky. Tak se jejími vůdci postupně stanou slabé kusy, které jí – chtě nechtě – dříve či později přivedou do záhuby.

Pokud jsou všechny menšiny bez rozdílu zneužívány v kulturní válce proti většině, nehraje při popisu tohoto mechanismu rozlišování jednotlivých typů odlišností žádnou roli. Proto také pro potřeby tohoto článku nemá význam brát na vědomí rozdíly mezi postiženými a třeba etnickými menšinami, **protože nejde o ně, ale o způsob, jakým jsou skutečné či domnělé zájmy všech těchto skupin používány jako zbraň proti jednotě a růstu homogenní skupiny, národa.**

Někteří odborníci zdůrazňují, že by nemělo docházet k „heroizaci“ postižených, prezentovat jejich život jako boj, protože je to může spíše obtěžovat a poškozovat, pakliže většina z nich chce jenom normálně a nenápadně žít. To bude jistě pravda. Přesto jsou televize a kina plná příběhů o „výjimečných“ lidech, které se má konzument naučit chápat a vlastně obdivovat. Vinou svého původu, postižení či kulturního zázemí se mohou jevit zprvu jako poněkud podivní či přímo nebezpeční, aby byl následně divák doveden k poznání, že jsou vlastně v

jádro velmi ryzí, zajímaví a inspirativní, a koneckonců tedy pozornosti hodnější nežli nudná většina.

Normální bílý muž s jasnou identitou, tradičním rodinným zázemím, konzervativními hodnotami a pevným morálním profilem už není předmětem úcty v příbězích moderních filmů, seriálů, knih, dramát, dokumentů. Taková osobnost je nežádoucí coby vzor, coby příklad hodný následování. Vykazuje-li někdo takové rysy, bývá naopak podezřelý či směšný a nezřídka z děje vyplyne, že je ve skrytu své existence šovinistický a xenofobní lump a má plnou skříň kostlivců. Pokud zkrátka někdo vykazuje standardní znaky tradičního modelu autority, smí to být jen **póza bez obsahu**, jen vnější slupka, za níž se skrývá ona tak často sugerovaná toxicita „slušného člověka“ – což je výraz, který se vyslovuje jen s intonací pohrdání a podezírání zároveň.

Naopak, příslušníci menšin jsou v roli novodobých hrdinů používáni k pochlebování odlišnosti, slabosti, **zpochybnění všeho**. Pochopitelně zde vůbec nejde o menšiny a jejich zájmy a potřeby. **Stěžejní je obžalovat většinovou společnost, systematicky útočit na její povědomí o sdílené identitě a zdravé normalitě, relativizovat pojmy jako kvalita společnosti, identita, pevná pravidla, ambice, sebeuvědomění a sebejistota, prostě nahlotat přirozené instinkty nutné k přežití a progresu jakékoli skupiny.**

Pokračuje boj proti přetrvávajícím zbytkům odbornosti v původním slova smyslu. Například termín „mentální retardace“ je stále oficiálním lékařským termínem, sílí však hlasy za jeho odstranění, protože „častým společenským používáním tento termín získal hanlivý nádech“. Vnucuje se srovnání s terminologickým posunem od „Cikánů“ k „Romům“. **Protože společnost není schopná problémy skutečně řešit, doufá, že se jí podaří zneviditelnit je jazykovým obrušováním reality.**

Stále častěji se také v odborné literatuře doporučuje při označování jedince z nějaké menšiny respektovat preference samotného daného člověka. To vychází ze současné mantry, že každý je tím, čím se cítí. **Muž prohlašující se za ženu má právo chodit s děvčaty do sprch a znásilní-li nějakou, systém ho neomylně umístí do ženské věznice. Těžko si lze představit lepší definici pojmu „zvrácená logika“.**

Přístup většinové společnosti k menšinám je pokládán za hlavní znak její vyspělosti. I charitativní či humanistické etapy, jimiž západní civilizace prošla v tomto směru v minulých staletích a desetiletích, jsou dnes považovány za nedostatečné, ba přímo odsouzeníhodné. Stádium rehabilitační, spojené se vznikem speciálních ústavů, je dnes interpretováno prakticky jako nepřipustná segregace postižených. Chybný je i koncept socializační, spojený se snahou zapojit postižené do pracovního a společenského života – zde se totiž předpokládalo, že se postižený podle svých možností co nejvíce přiblíží standardu většiny. V současnosti máme už *de facto* za sebou i stádium integrační s jeho snahou včlenit člověka s postižením do společnosti s maximálním respektem k jeho osobnosti, v zájmu zlepšení kvality jeho života (ne života celku). To stále nestačilo. Dnes je jediným uznávaným trendem inkluzní přístup k jedincům s handicapem. Ten v jeho současné podobě, samozřejmě nepřiznaně, nutně vyústí do absolutního přizpůsobení se většině potřebám menšin všeho druhu, snížením

standardů, nároků a očekávání, s devastačním dopadem na celou společnost a nejistými výsledky ve vztahu k tzv. znevýhodněným všeho typu.

Rozdíly mezi integrací a inkluzí jsou pak fatální.

V integraci jsou středem pozornosti potřeby jedince, který je předmětem expertízy specialistů, praktikuje se speciální intervence, škola prochází dílčí změnou prostředí, speciální programy se zaměřují na potřeby žáka s postižením. **Inkluzí je ale už zasažen každý žák i učitel bez výjimky:** středem pedagogické pozornosti jsou potřeby všech vzdělávaných s respektem k nejslabším článkům, učitel se stává expertem na různé druhy postižení či znevýhodnění, výuka je strukturována tak, aby byla vhodná pro všechny, nestačí dílčí úpravy pro potřeby postižených, ale **má dojít k celkové úpravě školy, aby se tam menšiny cítily dobře**, nedochází ke speciálnímu zaměření na žáka s postižením, ale jemu se přizpůsobuje způsob výchovy a vzdělávání celé třídy a celková strategie učitele. Pokles úrovně vzdělávání a výchovy je zde zákonitý, ovšem samozřejmě pokles úrovně vnímané v tradičním významu tohoto pojmu – a samotná existence kvality podle „překonaných“ hledisek je dnes stále agresivněji zpochybňována.

Definiční škála módního neomarxisty Thomase Adorna nám jasně ukazuje, že jiné, zdánlivě logické vnímání reality, je ve skutečnosti projevem autoritářské (rozuměj fašistické) osobnosti, vyvěrající samozřejmě zejména z nešťastného dětství (bez obohacujících inkluzivních prožitků). Kdokoli by se málo radoval při oslavách jinakosti, může se v Adornově žebříčku najít:

- 1) Záštiplní lidé: Jedná se o lidi, kteří si osvojují předsudky k menšinám velmi rychle, aby racionalizovali vlastní neúspěchy nebo aby byli nadřazeni členům menšin.
- 2) Konvenční syndrom: Lidé s konvenčním syndromem mají silnou potřebu sounáležitosti s vlastní skupinou, jsou proto velmi kritičtí k členům jiných skupin.
- 3) Autoritářská osobnost: Autoritáři mají černobílé vidění světa. Vnímají jenom dobré – špatné, správné – chybné, mezi tím nic neexistuje. Autoritářský člověk trpí syndromem slabosti a musí si dokazovat, že je silný pomocí agrese vůči těm, kteří nejsou schopni oplácet.
- 4) Neurvalý člověk: Sem patří hulváti, kteří rebelují vůči autoritě, jsou to podněcovatelé k lynčování. Díky předsudku si vybíjejí sadismus na členech cizí skupiny.
- 5) Manipulativní typ: Vzdálil se mezilidským vztahům natolik, že s lidmi jedná jako s objekty.
- 6) Potrhlý člověk: Do vytčené skupiny patří fanatici a blázni, kteří s pomocí

předsudku unikají z akutních mentálních nemocí.

Vyberte si: od neúspěšného závistivce až po úplného mentálního ztroskotance. V tomto případě nikdo z těch, kteří Adornovu argumentaci dnes papouškují, nezpochybňuje existenci „bláznů“. A pochybuji, že by zde při určování diagnózy měly být „respektovány preference samotného daného člověka“.

Kvalita člověka se podle této teorie absolutně neslučuje s potřebou sounáležitosti s vlastní skupinou; taková potřeba sama o sobě už představuje jakýsi nebezpečný „syndrom“. Útěchou je, že tento kategorický soud platí jen selektivně, tedy výhradně na ty, které Adorno nenáviděl, nikoli na celé báječné „lidstvo“ s celou jeho rozmanitostí a nejrůznějšími skupinovými zájmy!

Psáno pro Délský potápěč